

## Anotace rozhodnutí Evropského soudu pro lidská práva

### Rozsudek ze dne 17. ledna 2023 ve věci č. 26879/17 – *Minasian a ostatní proti Moldavsku*

Senát druhé sekce Soudu rozhodl jednomyslně, že došlo k porušení čl. 5 odst. 1 písm. f) a odst. 4 Úmluvy u nezletilých stěžovatelů, kteří byli zadrženi spolu se svou matkou, aniž by byly uvedeny samostatné důvody pro jejich imigrační detenci. Nadto pobývali v nevhodných podmínkách bez možnosti přezkumu zákonnosti jejich zajištění.

#### I. Skutkové okolnosti

Stěžovateli jsou matka a její tři děti narozené v letech 2002, 2009 a 2012. Rodina stěžovatelky pochází z Gruzie. V únoru 2017 byla rodina zadržena při nelegálním překročení hranic mezi Moldavskem a Rumunskem a vrácena do Moldavska. Moldavský migrační úřad nařídil vyhoštění první stěžovatelky z území Moldavska. Zároveň požádal soud o nařízení zadržení stěžovatelky i dětí s tím, že nezletilé děti jsou v její péči a v její nepřítomnosti by byly bez doprovodu. Matka a její děti byly dne 17. února 2017 rozhodnutím soudu umístěny do střediska pro dočasné umístění cizinců na 90 dní; po zásahu odvolacího soudu byla doba zajištění zkrácena na 60 dní. Zákon přitom stanovil, že zadržení rodin s nezletilými dětmi v detenci je krajní možnost na co nejkratší dobu. První stěžovatelka následně podala žádost o azyl, která byla v září 2017 zamítnuta. Obhájce první stěžovatelky upozorňoval, že nezletilé děti potřebují sociální interakci s jinými dětmi, vycházky a volnočasové aktivity, které ve středisku nebyly k dispozici. Detence byla s ohledem na probíhající řízení o azyl a trestní řízení proti první stěžovatelce prodloužena o dalších 30 dní. Stěžovatelé byli z detence propuštěni dne 11. května 2017 a následující rok opustili Moldavsko.

#### II. Odůvodnění rozhodnutí Soudu

Stěžovatelé s odvoláním na čl. 5 odst. 1 Úmluvy namítali, že jejich zajištění bylo nezákonné. Nezletilí stěžovatelé dále namítali, že jejich detenci nepředcházelo žádné rozhodnutí a že pobývali v nevhodných podmínkách.

##### A. PŘEDBĚŽNÉ OTÁZKY

Soud předně řešil otázku, zda je děti první stěžovatelky možné považovat za stěžovatele za situace, kdy obsah stížnosti popisoval situaci dětí, ačkoli ve formuláři stížnosti byla uvedena pouze první stěžovatelka. Tedy, zda byla stížnost skutečně podána i jménem dětí.

Dle judikatury Soudu je třeba se vyvarovat restriktivního přístupu a klíčovým hlediskem je, aby byly přezkoumány veškeré závažné otázky týkající se dodržování práv dítěte (*Hromádka a Hromádková proti Rusku*, č. 22909/10, rozsudek ze dne 11. prosince 2014, § 118 s dalšími odkazy; a *T. A. a ostatní proti Moldavsku*, č. 25450/20, rozsudek ze dne 30. listopadu 2021, § 31). V dané věci byla ve stížnosti podrobně popsána situace dětí a jejich matky, stížnostní námitky se týkaly jak matky, tak dětí a ke stížnosti byly přiloženy kopie cestovních pasů dětí. S ohledem na výše uvedené dospěl Soud k závěru, že první stěžovatelka zřetelně vyjádřila úmysl podat stížnost nejen na porušení svých práv, ale také práv svých dětí. Děti je tak možné považovat za stěžovatele v projednávané věci.

##### B. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 5 ODST. 1 PÍSM. F) ÚMLUVY

Vláda tvrdila, že M. I., nejstarší dcera první stěžovatelky, nedala souhlas s pokračováním projednávání stížnosti, jakmile v roce 2020 dosáhla zletilosti. M. I. nicméně zaslala Soudu dopis potvrzující její úmysl pokračovat v projednávání stížnosti, kterou podala její matka, a rovněž podepsaný formulář plné moci pro advokáta zastupujícího všechny stěžovatele. Soud proto námitku vlády zamítl.

Vláda dále tvrdila, že stěžovatelé nevyčerpali vnitrostátní prostředky nápravy. Dle Soudu první stěžovatelka nevznesla řádně stížnost na své zbavení svobody u vnitrostátních soudů, a proto je její stížnost nepřijatelná pro nevyčerpání vnitrostátních prostředků nápravy dle čl. 35 odst. 1 a 4 Úmluvy.

Nezletilí stěžovatelé nebyli v rozhodnutí migračního úřadu z února 2017 nijak zmíněni. Tudíž proti němu nemohli podat opravný prostředek. Zajištění stěžovatelů bylo odůvodněno překročením hranic první stěžovatelkou, jejím odmítnutím dobrovolného návratu do vlasti, rizikem útěku a nedostatkem prostředků na financování návratu. Žádné vnitrostátní rozhodnutí nezmínilo situaci, která by dle vnitrostátního práva umožnila vzetí dětí stěžovatelky do vazby. Ani nebyly zjišťovány jiné důvody pro převzetí dětí do péče státních orgánů, přestože migrační úřad výslovně uvedl, že děti by zůstaly bez doprovodu. Děti byly soudy zmíněny pouze jako doprovod první stěžovatelky, aniž by byly uvedeny samostatné důvody pro jejich detenci. Děti tak neměly k dispozici účinný opravný prostředek. Nadto advokát byl určen pouze pro zastupování první stěžovatelky a jménem dětí nemohl opravný prostředek podat. Soud tak námitku vlády zamítl.

Soud uvedl, že děti pouze doprovázely svoji matku a jejich zadržení postrádalo jakýkoli právní základ, a to navzdory zákonu, který omezil zadržování nezletilých na nezbytně nutnou dobu. Zadržení trvalo 42 dní v nevhodných podmínkách. Výše uvedené postačuje k závěru, že byl porušen čl. 5 odst. 1 Úmluvy. Soud současně připomněl, že zadržování dětí v nevhodných podmínkách může samo o sobě vést k závěru o porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy bez ohledu na to, zda děti doprovázela dospělá osoba či nikoliv (např. *Mubilanzila Mayeka a Kaniki Mitunga proti Belgii*, č. 13178/03, rozsudek ze dne 12. října 2006, § 102–105). Mezinárodní orgány včetně Rady Evropy stále častěji vyzývají státy, aby urychleně zcela ukončily detenci dětí v souvislosti s přistěhovalectvím (*G.B. a ostatní proti Turecku*, č. 4633/15, rozsudek ze dne 17. října 2019, § 67–79 a 151). Soud konstatoval, že přítomnost dítěte v detenčním zařízení v doprovodu rodičů je v souladu s čl. 5 odst. 1 písm. f) pouze tehdy, pokud vnitrostátní orgány mohou prokázat, že takové krajní opatření bylo přijato po ověření, že nebylo možné provést žádné jiné opatření zahrnující menší omezení jejich svobody (např. *Popov proti Francii*, č. 39472/07 a 39474/07, rozsudek ze dne 19. ledna 2012, § 119). V dané věci soudy nezkoumaly situaci dětí, neprovedly analýzu, zda je jejich zadržení krajním opatřením a zejména nevyslechly nejstarší nezletilou stěžovatelku M. I., které bylo v té době 14 let a situaci rozuměla. Soudy se nezabývaly tím, zda rodina mohla zůstat pohromadě mimo detenční zařízení, nebo být umístěna do jiného zařízení. Ani se nezabývaly vhodností zařízení pro rodiny s nezletilými dětmi (*Popov proti Francii*, cit. výše, § 119). V zařízení přitom až do roku 2020 chyběla řada pracovníků důležitých pro blaho dětí, jako psychologové a lékařský personál. Děti navíc neměly možnost kontaktu se svými vrstevníky, ani účasti na volnočasových aktivitách.

Soud tak shledal porušení čl. 5 odst. 1 Úmluvy ve vztahu k nezletilým stěžovatelům.

#### C. K TVRZENÉMU PORUŠENÍ ČLÁNKU 5 ODS. 4 ÚMLUVY

Nezletilí stěžovatelé namítali, že nemohli zahájit řízení, v němž by bylo rozhodnuto o zákonnosti jejich zadržení.

Soud uvedl, že soudní rozhodnutí se samostatně nezabývala situací dětí. Vzhledem k absenci rozhodnutí ho nezletilí stěžovatelé nemohli napadnout. Jejich zadržení nebo propuštění zcela záviselo na právní situaci jejich matky a nebyla jim zaručena ochrana požadovaná Úmluvou (*Popov proti Francii*, cit. výše, § 124).

Soud proto konstatoval porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy ve vztahu k nezletilým stěžovatelům.